

Over Sogneraadet staar som veiledende Amtsraadet og over Amtsraadet den ansvarlige Indenrigsminister, og over Byraadene staar Amtmanden eller den ansvarlige Indenrigsminister, saa at der altsaa er Raad nok; thi, at vi skulle gaa til Lokammerstyret i vore smaa Kommuner, kunne de Herrer dog ikke mene; saa a tokanmerstude ere vi dog vel ikke. Jeg tror derfor, at hele den Argumentation, der er bygget paa, at ingen Sammenligning kan gjøres mellem de kommunale og politiske Forhold, er en Bildfarelse. Naar det ærede Medlem fra Histed (Lund) mente, at man naaede bedre, hvad man vilde, naar man blot forandrede Tallet af den ene Del af de Valgberettigede noget, og at man paa den Maade vilde være langt nærmere til at naae Maalet, saa forstaar jeg ikke det ærede Medlem; thi vort Maal er jo den almindelige Valgret, og denne kan jo ikke naas ved at beholde den gamle Afstilling af Valgerne i to Klasser. Jeg forstod ham heller ikke, naar han sagde, at de almindelige Valgere kunde sætte igjennem, hvem de vilde, ligeoverfor den ene Femtedel; thi naar de ikke ere med til at vælge — og de ere jo paa Landet ikke med til at vælge den større Halvdel af Sogneraadet —, saa kunne de jo heller ikke sætte Noget igjennem. Der er altsaa her nogen Uklarhed tilstede, som jeg ikke kan komme ud over; men i Dvrigt skal jeg ikke opholde mig videre derved. Andre ærede Medlemmer have indbegaaet den Forklaring, at man nok kunde give almindelig Valgret til Folkethinget, men ikke til Sogneraadet, og jeg skal derfor forbigaa dette Punkt. Det morede mig at høre det ærede Medlem for Maribo Amts 2den Valgkreds (Frederiksen) forsikre os, at alle Gaardmændene i hans Valgkreds vare inod den Ordning, her er foreslaaet. Jeg tror, at de Antydninger, som i den Anledning bleve fremsatte af det ærede Medlem for Aalborg Amts 5te Valgkreds (B. Holm), vare fuldstændig berettigede, og det ærede Medlem skal ikke saa ganske paaberaabe sig Stillingen i sin Valgkreds i den Forstand, der menes her. Derimod indrømmer jeg det ærede Medlem, at der vistnok ligesaavel i hans Valgkreds som paa andre Steder i Landet findes Gaardmænd, som ikke ere tilstrækkelig oplyste om, hvad det er for et Forslag, man her byder dem, idet dette Forslag er fra anden Side blevet saaledes forklaret for dem, at de have faaet en vis ubegrundet Rædsel for det. Jeg vil ogsaa gjerne indrømme, at der gives ikke saa faa Gaardmænd, som, hvor det gjælder at hævde sig Forrettigheder og anse sig for bedre end Andre, ikke staa tilbage endog saa for dem, man kalder Stofaristokrater. Jeg indrømmer meget gerne, at der findes Gaardmænd, som enten i Henseende til Uvidenhed om Sagen eller i Henseende til Mangel paa det rette Sindelag for Sagen ikke staa tilbage for nogensomhelst Modstander af Friheden; men almindelig taget tør jeg hævde — og jeg

støtter mig her til et meget udbredt Kjendskab til Gaardmændene rundt omkring i Landet — at der hos Gaardmændene er den Stemning tilstede, som jeg har hørt udtale ikke een, men mangfoldige Gange, at „de vare ikke Friheden værd, hvis de sagde: Vi ere kun frisindede, indtil Friheden naaer os, men længer ikke; nei, det skal først vise sig, om vi ere Friheden værd, naar vi ville Friheden ikke alene for mig, men ogsaa for Dig, naaer vi ikke sætte Hartornet over Manden, som det er blevet sagt, men netop ere overbeviste om, at først naar man bygger Friheden paa Mennesket og ikke paa Rengepungen, saa faar man Frihedens Betsignelser, men ogsaa først da“. Denne Udtalelse har jeg hørt bekræfte mangfoldige Gange af Gaardeiere, som havde privilegeret Valgret baade til det ene Raad og til det andet, og jeg sætter den mod det ærede Medlems Vidnesbyrd om Stemningen blandt Gaardmændeneovre ved Maribo. Det ærede Medlem for Kjøbenhavns 6te Valgkreds (Sindenburg) skal jeg ikke komme til nærmere at omtale. Flere ærede Medlemmer have allerede hilst venlig paa ham, og jeg har ikke forundret mig over hans Udtalelser, thi de ere i fuldstændig god Samklang med, hvad vi i Reglen høre fra den Kant; kun ændrede det mig særdeles at se det ærede Medlem optræde som Formynder for Gaardmændene; thi det var dog langt naturligere, forekommer det mig, om han overlod dette til andre ærede Medlemmer her i Salen, der ere ligesaa naturlig kaldede til at være Formyndere for Gaardmændene som han. Jeg har ogsaa en vis Tvivl, om det egentlig just er Gaardmændene, som man er saa overmaade angst for; i det Mindste har jeg ikke altid fra visse Sider hørt Gaardmændene omtale med særdeles Velvillie, hvor der var Spørgsmaal om deres Virksomhed og Forhold i borgerlig og politisk Henseende. — Det har glædet mig særdeles at høre ikke en, men tre nye Røster fra den Landsdel (Jyen), som det ærede Medlem for Viborg Amts 4de Valgkreds (Kjer) omtalte, udtale sig saa varmt og indtrængende for den Grundtanke, hvorpaa dette Lovforslag hviler. De ærede Medlemmer have derved ikke blot udtalt sig for Lovforslaget, men ogsaa aabenbaret hele deres politiske Anskuelse, og uagtet vi ganske vist ere vant til at høre enkelte Røster derovre fra udtale sig i den Retning, hvori disse ærede Medlemmer have udtalt sig i Dag, saa har det altid kun været enkelte Røster, og at disse nu ere bleve flere, er uregtelig et Vidnesbyrd om, at der er i Færd med at bryde frem fra denne Landsdel ikke blot en ny, men ogsaa en god Aand, der vil have en overordentlig god Betydning ogsaa for Virksomheden i denne Sal. Disse ærede Medlemmer have befriet mig for saare mange af de Bemærkninger, jeg ellers vilde have troet at burde fremsætte. Jeg skal her tage med en Anerkendelse af de Udtalelser for Lovforslaget, som vi have hørt saavel